

Ministerie van Justitie en Veiligheid
T.a.v. de Minister voor Rechtsbescherming
Postbus 20301
2500 EH Den Haag

Amsterdam, 14 juli 2020

***Betreft: Reactie op internetconsultatie Verzamelwet
Gegevensbescherming***

Geachte heer Dekker,

Wij hebben kennis genomen van de internetconsultatie “Verzamelwet gegevensbescherming” van het Ministerie van Justitie en Veiligheid d.d. 20 mei 2020 met keten ID 11059. Het wetsvoorstel strekt tot wijziging van de UAVG en enkele andere wetten in verband met het stroomlijnen en actualiseren van het gegevensbeschermingsrecht.

Het leveren van kwaliteit heeft onze hoogste prioriteit. De Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) en de Uitvoeringswet Algemene Verordening Gegevensbescherming (UAVG) dd 25 mei 2018 is op een aantal punten moeilijk verenigbaar met de wijze waarop accountants kwalitatief goede werkzaamheden uitvoeren. Dit ziet met name op het verbod op het verwerken van de bijzondere categorieën van persoonsgegevens en burgerservicenummers (BSN). Wij zijn daarom verheugd met het voornemen om voor een deel van onze praktijk een uitzondering te maken op het verwerkingsverbod van de bijzondere categorieën van persoonsgegevens.

Vanzelfsprekend past PricewaterhouseCoopers Accountants N.V. (hierna: ‘PwC’) het beginsel van dataminimalisatie toe en verwerkt zij niet meer persoonsgegevens dan nodig is voor het uitvoeren van haar werkzaamheden. Dit zullen wij ook blijven doen. Niettemin voorziet PwC met het huidige wetsvoorstel knelpunten in de praktijk bij het uitvoeren van een deel van onze werkzaamheden en bij het uitoefenen van de maatschappelijke taak die de accountant vervult. Om die reden wordt voorgesteld de wet op een aantal punten te wijzigen.

1. Voorstel wetswijziging art. 23a

Onze wijzigingen zien met name op artikel 23a.

In de voorgestelde wetswijziging is het volgende opgenomen:

“Na artikel 23 wordt een artikel ingevoegd, luidende: Artikel 23a Uitzondering voor verplichte accountantscontroles 1. Gelet op artikel 9, tweede lid, onderdeel g, van de verordening, is het verbod om bijzondere categorieën van persoonsgegevens te verwerken niet van toepassing indien de

*PricewaterhouseCoopers Accountants N.V., Thomas R. Malthusstraat 5, 1066 JR Amsterdam, Postbus 90357,
1006 BJ Amsterdam
T: 088 792 00 20, F: 088 792 96 40, www.pwc.nl*

'PwC' is het merk waaronder PricewaterhouseCoopers Accountants N.V. (KvK 34180285), PricewaterhouseCoopers Belastingadviseurs N.V. (KvK 34180284), PricewaterhouseCoopers Advisory N.V. (KvK 34180287), PricewaterhouseCoopers Compliance Services B.V. (KvK 51414406), PricewaterhouseCoopers Pensions, Actuarial & Insurance Services B.V. (KvK 54226368), PricewaterhouseCoopers B.V. (KvK 34180289) en andere vennootschappen handelen en diensten verlenen. Op deze diensten zijn algemene voorwaarden van toepassing, waarin onder meer aansprakelijkheidsvoorwaarden zijn opgenomen. Op leveringen aan deze vennootschappen zijn algemene inkoopvoorwaarden van toepassing. Op www.pwc.nl treft u meer informatie over deze vennootschappen, waaronder deze algemene (inkoop)voorwaarden die ook zijn gedeponeerd bij de Kamer van Koophandel te Amsterdam.

verwerking noodzakelijk is voor een door een accountant te verrichten bij wettelijk voorschrift voorgeschreven controle. 2. Op persoonsgegevens waarop de geheimhoudingsplicht, bedoeld in artikel 457, eerste lid, van boek 7 van het Burgerlijk Wetboek rust dan wel heeft gerust, heeft voor aanvang van de verwerking van persoonsgegevens voor de controle, bedoeld in het eerste lid, pseudonimisering als bedoeld in artikel 4, onderdeel 5, van de verordening, plaatsgevonden.”

Wij zouden de volgende wijzigingen willen voorstellen, hetgeen wij in de volgende paragrafen nader zullen toelichten:

- 1) De zinsnede “door een accountant te verrichten bij wettelijk voorschrift voorgeschreven controle” zou vervangen moeten worden door “door een accountant te verrichten assurance en assurance-gerelateerde werkzaamheden, zoals die zijn uitgewerkt in het [Stramien voor Assurance-opdrachten](#).” In de memorie van toelichting kan worden opgenomen dat dit de volgende opdrachten in het Stramien voor Assurance-opdrachten behelst: opdrachten tot controle en beoordeling van historische financiële informatie (standaarden 100-2699), overige assurance opdrachten (standaarden 3000-3699) en aan assurance verwante opdrachten (standaarden 4000-4699).

Veel assurance en assurance-gerelateerde werkzaamheden die accountants uitvoeren zijn immers geen wettelijke controles in de zin van de Wta en zijn ook niet voorgeschreven bij ander wettelijk voorschrift. Toch kennen deze werkzaamheden vaak een verplicht karakter voor de gecontroleerde entiteit. Denk bijvoorbeeld aan verplichte betrokkenheid van accountants op grond van subsidievoorwaarden, instructies van een groepsaccountant in binnen- of buitenland, statuten, of overeenkomsten tussen partijen onderling. Ook dienen bij deze werkzaamheden bijzondere persoonsgegevens te worden vastgelegd. Wij stellen derhalve voor deze werkzaamheden ook onder de uitzondering te laten vallen.

- 2) Naast bijzondere categorieën van persoonsgegevens zouden wij graag “BSN” vermeld zien bij de ontheffing genoemd in art 23. Voor een deel van onze werkzaamheden moeten accountants immers gebruik maken van het BSN.
- 3) Het voorstel om de tweede zin van art 46 van de huidige UAVG te laten vervallen graag terugdraaien zodat art 46 ongewijzigd in stand blijft. Het is voor ons essentieel dat de mogelijkheid om een uitzondering voor BSN of gelijksoortige nummers te maken in de wet is vastgelegd.

Ad 1. Wettelijke en niet-wettelijke controles

Het onderscheid dat het wetsvoorstel lijkt te maken tussen wettelijke en niet-wettelijke controles is niet opportuun voor de dagelijkse praktijk, als het gaat om verwerking van bijzondere persoonsgegevens. Indien echter de wetgever met de zinsnede “een door een accountant te verrichten bij wettelijk voorschrift voorgeschreven controle” heeft bedoeld te zeggen dat het moet gaan om assurance werkzaamheden die in een wet, AmvB, ministeriële regeling, lokale regelgeving, beroeps regelgeving etc. is neergelegd, dan is alleen nadere uitleg in de Memorie van Toelichting geboden, om uit te leggen wat met “wettelijk voorschrift” wordt bedoeld.

Door de gekozen bewoording ontstaat er mogelijk verwarring in verband met de binnen assurance gebruikelijke termen “wettelijke controle” en “niet-wettelijke controle”. Door het gebruik van de term wettelijk wordt de suggestie gewekt dat het wetsvoorstel alleen ziet op wettelijke controles. Een wettelijke controle houdt het volgende in: iedere onderneming is verplicht om een jaarrekening op te stellen. Sommige ondernemingen zijn echter verplicht om de jaarrekening te laten controleren door

een accountant uit hoofde van artikel 396 BW2. Als de jaarrekening op basis van deze bepaling gecontroleerd moet worden door een accountant, dan wordt dat een wettelijke controle genoemd. In zijn algemeenheid geldt dat de term wettelijke controle is gekoppeld aan de Wta.

Er zijn sectoren, zoals zorg en onderwijs, waarin door de accountant controles worden uitgevoerd die niet onder de term wettelijke controles vallen, maar wel bij wet zijn verplicht gesteld. Ook zijn er ondernemingen waarvan de statuten bepalen dat een jaarrekening door een accountant gecontroleerd moet worden. In contractuele relaties tussen partijen kan worden neergelegd dat de jaarrekening door een accountant gecontroleerd moet worden. Bovendien kunnen toezichthouders of besturen van ondernemingen bepalen dat een jaarrekening door een accountant gecontroleerd moet worden. In die gevallen is er sprake van een vrijwillige (statutaire) controle. Inhoudelijk is er voor de werkwijze van de accountant geen verschil tussen de wettelijke en dergelijke controles. Voor de accountant geldt dezelfde wet- en regelgeving, waaronder de controlestandaarden, waaraan hij moet voldoen bij beide controles.

Ook kan uit statuten, of uit contractuele bepalingen met derden voortvloeien, of kunnen de toezichthouders van de onderneming bepalen, dat financiële en niet-financiële overzichten beoordeeld moeten worden door een accountant. Een accountant geeft dan, na uitvoering van zijn werkzaamheden, een beoordelingsverklaring af teneinde een beperkte mate van zekerheid te verstrekken bij het overzicht. De beoordeling van halfjaarberichten van beursgenoteerde ondernemingen is een voorbeeld van een verplichte beoordeling van een financieel overzicht door accountants. Hoewel een beoordelingsopdracht primair een beperkte diepgang kent dan een controleopdracht, kan het zo zijn dat op basis van initiële werkzaamheden, nadere detail-werkzaamheden worden verricht op specifieke elementen van het overzicht.

PwC wijst ook op het bestaan van zogeheten Assurance-opdrachten anders dan opdrachten tot controle of beoordeling van historische financiële informatie: Standaard 3000A werkt deze opdrachtvorm nader uit. Ook bij deze opdrachtvorm is vaak sprake van een verplichting voor de gecontroleerde organisatie, ondanks dat geen sprake is van een wettelijk voorschrift. Er komen legio voorbeelden voor in de assurance-praktijk van deze opdrachtvorm. Onderwijsinstellingen, woningcorporaties, zorginstellingen in de volle breedte, pensioenfondsen, werkgevers die zijn aangesloten bij bepaalde pensioenfondsen, banken, IT-instellingen, uitvoeringsorganen, etc. worden vanuit diverse overheidsinstellingen of andere stakeholders, al dan niet bij reglement of wet, voorgeschreven om assurance-opdrachten te laten verrichten door een onafhankelijke accountant. Deze categorie kent vele verschijningsvormen.

Een ander voorbeeld zijn subsidiecontroles. Als onderdeel van subsidievoorwaarden wordt een organisatie verplicht om een onafhankelijke accountant werkzaamheden te laten uitvoeren, zoals een controleopdracht voor bijzondere doeleinden zoals bedoeld in Standaard 800 "Bijzondere overwegingen - controles van financiële overzichten die zijn opgesteld in overeenstemming met stelsels voor bijzondere doeleinden", maar dit kunnen ook andere opdrachtvormen zijn.

Tenslotte bestaan er nog de opdrachten tot het verrichten van specifiek overeengekomen werkzaamheden (standaard 4400 opdrachten). Bij deze opdrachtvorm voert de accountant specifiek overeengekomen werkzaamheden uit en rapporteert daarover in een rapport van feitelijke bevindingen. Deze aard van opdrachten wordt veelvuldig gebruikt bij groepscontroles, waarbij de accountant van de groep de accountant van een individueel bedrijfsonderdeel instrueert om specifieke werkzaamheden uit te voeren.

Voor het gehele stramien van werkzaamheden van accountants gelden dezelfde beroepsregels om tot een bepaald resultaat te komen. Om die reden kan er niet slechts generiek een uitzondering gemaakt worden voor alleen een wettelijke controle om bijzondere persoonsgegevens te verwerken.

Bij al deze werkzaamheden kan een accountant genooddaakt zijn om bijzondere persoonsgegevens te verwerken. Dat is afhankelijk van de organisatie waar de werkzaamheden plaatsvinden. Bij onder meer zorginstellingen, onderwijsinstellingen, (ziektekosten- en levens) - verzekeraars, hypotheekverstrekkers, uitkeringsinstanties en gemeenten, kan een accountant zijn werkzaamheden niet conform de standaarden uitoefenen zonder bijzondere persoonsgegevens te verwerken. Alle soorten bijzondere persoonsgegevens kunnen aan bod komen. Ook strafrechtelijke gegevens zijn soms onvermijdelijk voor een accountant, bijvoorbeeld als er sprake is van fraude bij een organisatie. Het strekt te ver voor dit document om elk voorbeeld te bespreken, maar wij zijn graag bereid in een gesprek toe te lichten aan de hand van voorbeelden uit de praktijk.

Bovendien is de accountant verplicht de werkzaamheden adequaat te documenteren. Veelal geldt hier standaard 230 controledocumentatie, die van de accountant onder meer vereist (vereisten 230.8 en 230.9) dat de controledocumentatie zo wordt opgesteld, dat die voldoende is om een ervaren accountant die niet eerder bij de controle betrokken was, in staat te stellen inzicht te verwerven in de aard, timing en omvang van de controlewerkzaamheden, alsmede in de uitkomsten van de uitgevoerde controlewerkzaamheden, alsmede in de verkregen controle-informatie.

Uit bovenstaande blijkt dat de regels waaraan de accountant zich bij de diverse werkzaamheden moet houden, hetzelfde zijn. Daarnaast blijkt dat het verwerken van bijzondere persoonsgegevens in bepaalde situaties onvermijdelijk is voor een accountant. Daarom is de beperking tot de wettelijke controle of bij wettelijk voorschrift voorgeschreven controle niet opportuun voor de verwerking van bijzondere persoonsgegevens. Om die reden vragen wij u te overwegen de wettelijke tekst nader toe te lichten, dan wel aan te passen.

Ad 2. BSN in de assurance praktijk

Ook het BSN komt onvermijdelijk voor bij de uitvoering van assurance werkzaamheden. De oorzaak hiervan is onder meer dat het BSN in een aantal gevallen noodzakelijk is ter identificatie van de persoon waartoe persoonsgegevens behoren. De meest voorkomende situatie is bij overheidsinstellingen zoals gemeenten, die het BSN als primair identificatienummer hanteren. Bij het uitvoeren van assurance werkzaamheden bij bijvoorbeeld onderwijsinstellingen is het voor een accountant onvermijdelijk om BSN te verwerken. Dat ligt voor onderwijsinstellingen verankerd in diverse wetten (o.a. Wet Voortgezet Onderwijs, Wet Educatie en beroepsonderwijs, Wet op het Hoger Onderwijs). In het geval van een wettelijk verankerd bekostigingsonderzoek in het onderwijs, is het BSN van studenten onderdeel van de verantwoording en is verwerking van het BSN daardoor essentieel voor de uitvoering en vastlegging van een goede assurance-opdracht.

Ad 3. Art. 46 UAVG niet wijzigen conform wetsvoorstel

Op grond van artikel 46 van de Uitvoeringswet Algemene verordening gegevensbescherming mag het burgerservicenummer (“BSN”) uitsluitend worden verwerkt als daarvoor een wettelijke grondslag is. In lid 2 van dit artikel in de huidige UAVG wordt nog de mogelijkheid geboden om bij algemene maatregel van bestuur gevallen aan te wijzen waarin het BSN mag worden verwerkt zonder dat daar een wettelijke grondslag voor is. Daarbij kunnen nadere regels worden gegeven over het gebruik van

een zodanig nummer. In het Wetsvoorstel komt deze mogelijkheid te vervallen. PwC beveelt aan deze mogelijkheid te behouden. Zoals met de voorbeelden in dit document is aangetoond is het verwerken van het BSN in sommige gevallen noodzakelijk in de accountantspraktijk. Om die reden is het behoud van de mogelijkheid die in het huidige art 46 wordt gegeven van belang voor de assurance praktijk.

Hoogachtend,
PricewaterhouseCoopers Accountants N.V.

Origineel getekend door W.J. van der Molen RA
Lid van de directie